

Täysistunto

Torstai 3.3.2022 klo 16.00—18.05

6. Lakialoite laiksi tuloverolain 127 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 9/2022 vp Sari Sarkomaa kok ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Tässäkin lähetekeskusteluun varataan ensi alkuun se 30 minuuttia, ja asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Mennään keskusteluun. Aloitteen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Sarkomaa.

Keskustelu

17.41 **Sari Sarkomaa kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä olevassa lakialoitteessani esitetään tuloverolain 127 a §:n 1 momentin muuttamista siten, että kotitalousvähennys laajennettaisiin koskemaan myös fysioterapia- ja toimintaterapia-yritysten sekä vastaavien ammatinharjoittajien tuottamaa verovelvollisten kotona tai vapaa-ajan asunnolla tekemää kotikuntoutuspalvelutyötä. Tässä lakialoitteessani nostan esille sen, miksi me saamme kotitalousvähennyksen siitä, kun pidämme yllä kotiamme, mutta emme siitä, että ylläpidämme omaa kuntoamme tai joko omien vanhempien tai isovanhempien kuntoa ja toimintakykyä.

Mitä kotikuntoutus sitten on? Kotikuntoutuksella ylläpidetään ja edistetään ihmisten arjen toimintakykyä ja tuetaan turvallista kotona asumista silloin, kun kotona pärjääminen ja arjen toiminnoista suoriutuminen on heikentynyt ikääntymisen seurauksena, sairastumisen, leikkauksen tai onnettomuuden takia ja toimintakyky on merkittävästi laskenut. Kotona tapahtuvan kuntoutuksen tavoitteena on todellakin vahvistaa ihmisen kykyä toimia mahdollisimman itsenäisesti omassa arjessaan.

Tällä hetkellä kotitalousvähennystä on, hyvä kyllä, nyt laajennettu tämän hallituksen toimesta. Ensimmäisenä toimenahan Rinteen hallitus leikkasi kotitalousvähennystä, mutta nyt on sitten nähty tämän välineen tärkeys osana suomalaisten hyvinvointia ja myös työllisyyttä. Todellakin tuon 127 a §:n 1 momentin mukaan verovelvollinen saa vähentää tuloverosta osan käyttämässään asunnossa tai tosiaan vapaa-ajan asunnossa tehdystä kotitalous-, hoiva- tai hoitotyöstä sekä asunnon tai vapaa-ajan asunnon kunnossapito- tai perusparannustyöstä, mutta verottajan tulkinnan mukaan laissa tarkoitettavaksi tavanomaiseksi kotitalous-, hoiva- ja hoitotyöksi ei katsota fysioterapeutin tai toimintaterapeutin tekemää kuntoutuspalvelutyötä, vaikka tuo työ tehtäisiin asiakkaan kotona. Näin ollen nämä toimet jäävät tällä hetkellä tämän kotitalousvähennyksen ulkopuolelle, ja siksi tämän lakialoitteen olen tehnyt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2022 vp

Miksi tämä on niin tärkeä? Tämä on tärkeää sen takia, että yhteiskunnan on eri keinoin pyrittävä mahdollistamaan nykyistä paremmin ihmisten toimintakykyä ja hyvinvointia tehokkaasti edistävien kotikuntoutuspalveluiden hankkiminen, ja yksi tällainen keino on huomioida nämä palvelut nykyistä paremmin verotuksessa. On nähtävä se, että meillä on ikääntyneitä ihmisiä kasvava määrä. Jos katsotaan yli 70 vuotta täyttäneitä henkilöitä, heitä on 900 000, lähes miljoona ihmistä, ja ympärivuorokautisessa hoidossa heitä on vain noin 50 000 ja kotihoidossa noin 50 000. Valtaosa, merkittävä osa senioreista asuu yksin ilman mitään apua ja tukea. Jos puhutaan helsinkiläisistä, kaupungissa asuvista ikäihmisistä, moni heistä asuu yksin ja heillä ei välttämättä ole mitään perhettä. Siksi meidän on yhteiskunnassa katsottava, miten me ylläpidämme ihmisten toimintakykyä. Ennen kaikkea, kun väestömme ikääntyy, tarvitaan vahvasti uusia keinoja.

Jos katsotaan julkisen sektorin tällä hetkellä tarjoamaa kotikuntoutusta — kotikuntoutushan oli Sipilän hallituksen yksi kärkihanke, me kehitimme kotihoitoa, vanhusten kotihoitoa ja sen osana sitä kotona tehtävää kotikuntoutusta — tällä hetkellä edelleen julkisen sektorin tarjoama kotikuntoutus on aivan liian vähäistä tarpeeseen nähden. Sen rinnalle, että julkinen sektori tarjoaa hyvin harvalle ja valitulle joukolle kotikuntoutusta, tarvitaan muita keinoja ikääntyvän väestön toimintakyvyn edistämiseen ja ylläpitämiseen. Tässä näen ja useat asiantuntijat, kuntoutuksen asiantuntijat, näkevät tämän kotitalousvähennyksen laajentamisen järkevänä keinoja. Se samalla toisi lisää työpaikkoja, toisi lisää verotuloja ja nostaisi myöskin ehkä joltain osin harmaata työtä päivänvaloon.

Kotikuntoutuksen tavanomaiseksi perusesimerkiksi voidaan luonnehtia fysioterapeutin tai toimintaterapeutin ihmisen kotona antamaa kotikuntoutusta. Mitä tällä kotikuntoutuksella tehdään? Tällä rakennetaan ihmisten toimintakykyä ja sen toimintakyvyn fyysistä perustaa ihan karkeassa motorikassa, ja toimintaterapeutti tukee sitten ihmisten hienomotoriikkaa ylläpitävää kuntoutusta. Tämä on todella tärkeää toimintaa, jotta ihmisten toimintakyky pysyisi sellaisella tasolla, että ihminen pääsee nousemaan tuolistaan ylös, liikkumaan portaissa tai tekemään ihan arjen tavallisia toimia. Fysioterapeutti ja toimintaterapeutti pystyvät antamallaan lääkinällisellä kotikuntoutuksella ja fyysisellä harjoittelulla tukemaan sitä, että todellakin perusedellytykset asua kotona ja pärjätä kotona jatkuvat.

Etenkin koronaepidemian aikana rajoitukset ovat johtaneet siihen, että todella moni erityisesti ikäihminen on jäänyt yksin kotiin, ei ole päässyt lähtemään ulos, ei ole tavannut läheisiään, ei ole saanut apua eikä kuntoutusta, ja tällä hetkellä, arvoisa puhemies, meidän ikääntyneen väestön toimintakyky on todella heikossa kunnossa, ja toimia tarvitaan nopeasti. Ei ole aikaa odottaa.

Jos katsotaan kotihoidossa olevia ihmisiä, he ovat yhä iäkkäämpiä, yhä huonokuntoisempia ja usein myöskin muistisairaita. Muistisairauden ominaisuus on se, että hyvin helposti ei muisteta liikkua, ei liikuta enää. Itse olen Muistiliiton varapuheenjohtaja, ja me tapamme sanoa, että muistisairaita ihmisiä täytyy kohdella vip-potilaina. Se tarkoittaa ”vaarassa ihastua petiin”, eli tarvitaan ulkopuolista tukea ja apua siihen, että liikutaan ja pidetään yllä omaa toimintakykyä, omaa liikuntakykyä.

Kotihoidon sairaanhoitajat ja lähihoitajat ovat ylikuormittuneita, ja omaishoitajat ovat todella kovilla ja kaipaavat kipeästi lisää tukea, ja sitä tämä kotitalousvähennys osaltaan olisi.

Vielä, arvoisat kansanedustajat, haluan tässä nostaa vahvasti esille sen, että kaikki tutkimukset osoittavat, että ikäihmisten liikkumiskyvyn ongelmista vain yksi kolmasosa johtuu ikääntymisestä ja kaksi kolmasosaa siitä, ettei liikuta. Kun me tuomme edellytyksiä ja kei-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 19/2022 vp

noja siihen, että ihmiset liikkuvat, niin heidän toimintakykynsä iästä riippumatta varmasti säilyy ja sitä voidaan ylläpitää. Toisaalta taas jos ei liikuta, toimintakyky romahtaa todella nopeasti, ja mitä ikääntyneempiä ollaan, sitä vaikeampi tuo liikuntakyky on saada takaisin. Ja mitä iäkkäämpiä me ollaan, sitä useammin on jotain kipua tai jotain sairautta, jonka takia ei uskalleta liikkua, ja jos tulee asiantuntija näyttämään, miten liikutaan, opastaa, ohjaa ja kannustaa, niin silloin tuo liikuntakyky on mahdollista saada takaisin ilman että tulee peruuttamatonta vahinkoa. Siksi tämä kotitalousvähennys on niin tärkeä. Eli olennaista ikäihmisten osalta on se, että he saavat avun ja tuen mahdollisimman nopeasti, niin ettei kipu kroonistu eikä liikkumattomuus aiheuta peruuttamatonta vahinkoa.

Arvoisa puhemies! Inhimillisesti ottaen tämä asia on erittäin tärkeä. On tärkeää, että kun me olemme tehneet tässä talossa työtä sen eteen, että me elämme mahdollisimman pitkään, niin meidän täytyy huolehtia siitä, että se elämä on hyvää ja mahdollisimman moni voi elää sitä hyvää elämää, asua omassa kotonaan toimintakykyisenä. Mutta samaan aikaan katson tuonne valtiovarainministerin penkille — vaikka hän ei tietenkään täällä nyt ole: tässä kotitalousvähennyksen laajentamisessa kuntoutukseen on myös monia taloudellisia vaikutuksia, ja ne vaikutukset tulevat siitä, että kun yhä useampi meistä voi elää yhä pidempään itsenäisesti kotona, niin raskaampien palveluiden, ympärivuorokautisen hoidon ja pitkäaikaishoidon, tarve vähenee.

Ihan lopuksi sanon vielä, arvoisa puhemies, että meillä on kuntoutusjärjestelmässä todella vakava valuvika. Eli yli 65-vuotiaat vaikeavammaiset henkilöt putoavat Kelan maksaman kuntoutuksen piiristä ehkä juuri sen ikäisenä ja siihen aikaan, kun eniten kuntoutusta tarvitsisi, ja hyvin harvoin kunnat jatkavat kuntoutuksen maksamista. Tämä lakialoite, että kotikuntoutus olisi kotitalousvähennyksen piirissä, toisi yhden mahdollisuuden sille, että ihmiset voisivat itse ostaa kuntoutusta tai me voisimme ostaa vanhemmillemme tai isovanhemmillemme kotikuntoutusta.

Toivon mahdollisimman laajaa tukea tälle aloitteelle, ja toivon, että tämä on jo kehysriihessä esillä, kun pohditaan hallituksen toimesta niitä toimia, joilla voidaan edistää työllisyyttä ja ennen kaikkea ylläpitää meidän ikääntyvän väestön toimintakykyä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.